

Homokhátság 2004

Néhány gondolat a „homok haza”[®] jövőjéről

Dr. Csatári Bálint geográfus,
MTA Regionális Kutatások Központja
Alföldi Tudományos Intézete
Kecskemét

A vázlat

- ***A térfelfogásunkról***
- ***Egy jövőkép körvonalai***
- ***Célok***
- ***A jelenlegi helyzet***
- ***Hogyan jutottunk idáig?***
- ***Lehetőségek***

A globalizáció lokális nézőpontból

- erőforrások, információk, kultúrák nemzeti határokon átlépő áramlása,
- globális hatalom, kívülről diktált szabályok
- korlátok nélküli növekedési kényszer
- erőforrások beszűkülése

A következmények

- a tájak kizsigerezése
- közösségek felbomlása
- uniformizálódás
- az autonómia csökkenése
- az identitások feloldódása,

A reakció lehet

- helyi erőforrások felértékelődése
- a fenntarthatóság biztosítása
- a sokszínűség biztosítása
- a közösségi - kulturális tér megerősítése

A kis- és a nagyléptékű terek jellemzői

A „kis”-tér

(település, táj, kistérség)

- Valós közösség
- Érzékek, érzelmek
- Táji együttélés és annak kulturális meghatározottsága
- Helyi értékrend, tradíciók
- Területi, helyi kötődés
- Informális önszerveződés
- Stabilitás
- Saját „politika”

A „nagy” – tér

(régió, ország, Európa)

- Virtuális közösség
- Érdekek, számítás
- Regionális léptékek, transzkulturális, plurális ideák
- Univerzális értékek
- Mobilitás
- Formalizált, strukturált szervezet
- Állandó változás
- Külső politika

(Faragó László, MTA RKK nyomán)**4**

A Homokhátság kiemelt konfliktusai napjainkban

- **A környezet konfliktusai**
 - **Globális: pl.: ariditás**
 - **Lokális: pl.: elidegenedés a tájtól, természettől**
- **A gazdaság konfliktusai**
 - **Globális: pl.: multicégek piackivásárlása**
 - **Lokális: pl.: eltartóképeség csökkenése**
- **A társadalom konfliktusai**
 - **Globális: pl.: fogyasztás (konzumálás) és „némi” elbutulás (azaz: „a pénzt nem lehet megenni, s a szoftver nem tart melegen”!)**
 - **Lokális: pl.: szakmai és civil szervezettség alacsony szintje**

Egy új jövőképhez szükséges..

- **„A globalizáció”:**

bővül a lokális tudás, erősödik a helyi társadalom szervezettsége, ereje, együttműködő képessége

- **„Decentralizáció és szubszidiaritás”:**

valódi jogosítványokkal rendelkező és professzionális intézmények szervezik és végzik a Homokhátság projekt távlatos munkálatait (pl. mint 120 éve a miklóstelepi Szőlészeti és Borászati Kutató, vagy 80 éve Klebelsberg, vagy 50 éve a Tanyai Tanács...)

- **„Európa(i szintű) terv”:**

ami egyaránt jelenti azt, hogy itt egy európai szintű tervet kell készíteni, melyet Brüsszel több alapból is támogathat, és része kell, hogy legyen a Homokhátság terv a magyar Európa tervnek

A cél lehet, két szóval:

„Integrált „homokvidék”-fejlesztés

- Természetvédelem – Natura 2000 és még sok más
- „Mindkét pillérén” erős, s megújuló mezőgazdaság
- Gondos vízkészletgazdálkodás, vízvisszatartás és –pótlás
- A szükséges infrastrukturális felzárkózás (pl. mezőgazdasági úthálózat,
- A gazdaság diverzifikációja – vállalkozásfejlesztés és turizmus, az „újraépített” kistérségi város – falu kapcsolatokra alapozva
- Tanyamegújítás(i) programok)
- Szelíd módszerű társadalom és közösséfejlesztési, valamint a szükséges szociális gondoskodás – programok

CSAK „EGYSZERRE INDÍTVA” ÉS AZ ADOTT TÉRBEN ÖSSZEHANGOLVA HOZHATNAK EREDMÉNYT!!!!!!

CSAK EGY MINDEN ÉRTINTETT ÁLTAL ELFOGADOTT ÉS MŰKÖDETETT PROFESSZIONÁLIS TERVEZŐ, FEJLESZTŐ, SZERVEZŐ SZERVEZET ÉRHET EL EREDMÉNYT!

A jelenlegi helyzet: elkészerítő

- **Minden szinten, szinten minden megtörténhet, de az eredmény minimális**
- **Dezintegráció**
- **Centralizáció**
- **Apátia – lehetetlenségek és tehetetlenségek**

Hogy jutottunk idáig?

- **Nem bíztunk magunkban, hogy meg tudjuk oldani e problémát!**
- **Részben le is szoktunk róla, hogy megoldjuk!**
(utoljára a szakszövetkezeti üzemforma, a tartósan fennmaradó tanyás térség „kategóriája” és a „megyei tanácsi” ipartelepítés volt itt ilyen típusú megoldás e tájon)
- **Vártuk, hogy majd jön a segítség.**
- **Vártuk, hogy majd jön a pénz.**
- **Vártuk, hogy a másik „ágazat” vagy kormányzat mit tesz?**

A lehetőségek

- **Higgyük el, hogy vannak, ehhez kell:**
 - **Összefogás**
 - **Színvonalas szakmaiság**
 - **Stratégiai gondolkodás és cselekvőképesség**
- **Integráció: Tárcák, térségek és települések, és valamint szakmai és civil szervezetek között**
- **Hogy „visszatalál” a térség társadalma (táji-történeti-kulturális) önmagához!!**
 - **és megszervezi Ön magát!**

Javaslatlattétel – kezdő lépések

- **Speciális és kiváló színvonalú új megyei – homokhátsági területrendezési terv**
- **Döntéselőkészítésre és a kritikus folyamatok megfigyelésére, monitoringjára is alkalmas részletes térinformatikai rendszer**
- **Professzionálisan működő, közhasznú tervező, szervező fejlesztő, bonyolító iroda – a megyei és a települési önkormányzatokkal**
- **Területi (elsősorban tanya- és agrár) kutatások, téralkalmassággal, modellezésekkel**

Köszönöm a figyelmet!

